

In het spoor van Paulus (1)

Benedictus XVI riep 2008-2009 uit tot Paulusjaar.

De 'apostel der heidenen' kan ons nog steeds inspireren.

In deze eerste van vier etappes staan we stil bij de grond van Paulus' bekering. En Dieter Van Belle (CCV Gent)

herschreef in taal van vandaag een van Paulus' brieven.

Erik De Smet

Weg van Damascus

PAULUS (met zijn Hebreeuwse naam Saul) is het personage uit het Nieuwe Testament over wie we het meest weten. En Jezus dan? Het verschil is dat we van Paulus eigen geschriften hebben, zijn brieven aan verschillende christengemeenten. Ook vertelt het grootste deel van het boek Handelingen over zijn weervaren.

Laten we hem dus zelf aan het woord. Aan de christenen van Filippi legt Paulus nogmaals uit wie hij is: „Ik werd besneden, toen ik acht dagen oud was, en behoor tot het volk van Israël, tot de stam van Benjamin. Ik ben een geboren Hebreëer met de wetsofpvatting van een farizeeër.” Wie Paulus' joodzijn afzwakt, kent hem dus niet. Meer zelfs, ook als leerling van Jezus blijft Paulus zijn gehechtheid aan de joodse Wet benadrukken.

Verkondiger

Vóór zijn ommekeer in Damascus moet Saul/Paulus de wetten strikter hebben nageleefd dan de meeste joden. Hij beroept er zich op te zijn geschoold als farizeeër. Het boek Handelingen vertelt zelfs van zijn afkeer van christenen. Paulus' roeping (een beter woord dan bekering) is niet het resultaat van lang overwegen of twijfelen, maar iets plots.

Meer zelfs, het is God zelf die Paulus roept. Zijn roeping lijkt wel die van een profeet uit het Oude Testament. Het verhaal vertelt dan ook hoe hij onderweg naar Damascus door een licht uit de hemel werd verblind en op de grond viel. Hij hoorde een stem:

„Saul, Saul, waarom vervolgt je mij?” Paulus antwoordde: „Wie bent u, Heer?” Waarop de stem: „Ik ben Jezus die jij vervolgt.” Daarop begon Saul (die voortaan de Romeinse naam Paulus draagt) met het verkondigen van het evangelie, eerst in Damascus, later zou hij dat in Arabië hebben gedaan.

Net zoals Jezus en de twaalf apostelen was Paulus dus een geboren jood. In die eerste jaren van de prille Kerk vervoegden echter ook niet-joden de groep van leerlingen. Brandpunt was de christengemeente van Antiochië, toen een wereldstad. Jezus' leerlingen aldaar gingen niet-joden behandelen als hun gelijken, namen ze op in de gemeenschap en deelden de tafel met hen. Precies in deze stad werden de leerlingen voor het eerst 'christenen' genoemd.

Dit leidde tot het grote inzicht en de ommekeer. Paulus zag in dat het geloof in Christus iedereen, jood en niet-jood, tot broers en zussen van elkaar maakt. De kern van Paulus' denken is de vraag hoe een mens het heil bereikt. Hijzelf gebruikte de uitdrukking 'rechtvaardiging'. Vanaf zijn roeping was hij er zich van bewust dat dit niet gebeurt door het navolgen van regels of de Wet, maar door het geloof.

In zijn brieven hamert hij meermaals daarop. Anders dan sommigen voorheen, blijkt dat minder vanuit een afkeer van het jodendom dan als wel een waarschuwing voor zelfgenoegzaamheid. Steunen op eigen verdiensten leidt tot illusies en uiteindelijk tot de zonde. De mens moet op God vertrouwen, en dat is een genade.

In de Syrische hoofdstad Damascus herinnert een kerk eraan dat Paulus op deze plek verblind in elkaar zeeg en een visioen van Jezus had. © Belga

Moet een mens dan niets meer doen? In zijn brieven heeft Paulus het voortdurend over de liefde. Met dat woord vat hij de Wet samen. „Acht in alle bescheidenheid een ander hoger dan uzelf”, en „heb niet alleen uw eigen belangen voor ogen, maar ook die van een ander”.

Groot verdriet

Al vanaf het moment dat hij in Damascus ter aarde stortte en Jezus' stem hoorde, werd Paulus een zendeling. De ervaring zette hem ertoe aan lange reizen te ondernemen naar vreemde einders, om Jezus' evangelie te verkondigen en onder niet-joden gemeenschappen te stichten.

Paulus' grootste verdriet - hij schrijft het zelf - is het lauwe antwoord van zijn volksgenoten. Hij neemt ook geen afstand van zijn eigen verleden. Desondanks blijft hij geloven in de uiteindelijke redding van heel Israël. Zijn genade neemt God nooit weg.

Dit werkjaar staat Paulus op vele manieren in de aandacht. Alvast tijdens een studiedag van de Nationale Commissie voor Oecumene. Een keur aan deskundigen uit verschillende Kerken vraagt zich af hoe je Paulus oecumenisch kunt lezen. Het initiatief vindt plaats op 15 november van 10 tot 16.30 uur in diocesaan centrum Virgo Fidelis in Torhout. Deelnemen kost 15 euro (middagmaal inbegrepen). Inschrijven kan via e-mail ce.belgica@catho.kerknet.be of telefonisch via 02/509.96.93.

Vrienden,

Zondag was ik in jullie parochie en vierden we samen eucharistie. Aan het eind van de viering deelde men de agenda mee voor de komende weken. Bijna elke avond vergaderd een of andere werkgroep of beleidsgroep. Zoveel inzet maakt me blij. Maar toen ik nadien met enkelen daarover sprak, stootte ik op moeheid, frustratie, stuurloosheid.

Intussen ging ik me afvragen of jullie met al dat werken toch niet op het spoor zitten dat ikzelf vele jaren volgde. Een spoor dat me ongelukkig maakte, aangezien ik alle hoop op mezelf stelde en op wat ik deed voor de zaak van God. Ik moest echter inzien dat activisme een subtiele vorm van ongelof is: God wordt overbodig. Ik zocht mijn eigen roem...

Het was me eerlijk gezegd al opgevallen tijdens de viering. Bij wat er gezegd werd en hoe dat gebeurde: „God, let op, hier zijn we.” Ook aan jullie credo en gebeden merkte ik het. Ze gaan over wat wij doen en over wat we allemaal goed doen. Denken jullie daar zo gerust in te mogen zijn? Omdat je christen bent misschien?

Ik vrees dat niets ons garantie verschaft tot God of tot het grote geluk. Zelfs niet ons lidmaatschap van de Kerk, onze deelname aan de sacramenten of onze inzet. Is er wel een andere garantie dan God zelf? Werkelijk, het is zonde als zo'n ijver niet vertrekt vanuit het geloof dat Hij het is die zich aan ons wegschenkt, zonder enige voorwaarde.

Dat besef overkwam me, toen ik Christus beter leerde kennen. Je weet dat het voor mij moeilijk is daarover te zwijgen. Jawel, ik was al bezig met Gods zaak. Heel actief zelfs. Maar ik moest me nog tot de Levende laten keren. Ik had de genade nog niet ontdekt: dat God leven schenkt, ongeacht wie ik ben - probeer te zijn - of wat ik kan. Gods liefde is geen verdiende bekroning. Geen kers op de taart van onze (vrome) inspanningen. God is God, diegene aan wie ik alles te danken heb. Dat is voor mij evangelie en daar leef ik van.

Ik weet dat het moeilijk is iemands liefde toe te laten, laat staan die van Hem. Maar als het gebeurt, word je een nieuw mens. Daarom, als jullie straks samenkomen om te vergaderen of vieren, begin dan vanuit dit besef: alles is genade. En geloof het echt.

Ik beloof snel weer te schrijven. Doe alle bekenden mijn groeten. God zegene jullie,

Paul

Vrij naar de brief aan de christenen van Rome

